

Handel zagraniczny Polski w I półroczu 2017 roku

W 2017 roku globalna gospodarka nabrała delikatnego rozpędu, co znalazło swoje odzwierciedlenie w wynikach polskich obrotów towarowych w I półroczu br. Według wstępnych danych GUS, w okresie styczeń-czerwiec br. polski eksport zwiększył się o **8,4 proc.** (r/r), do **99,1 mld EUR**, a import o **10,9 proc.**, do ok. **98,2 mld EUR**. W kierunku wysokiego wzrostu importu, poza silnym popytem konsumpcyjnym, działał także czynnik kursowy (w I półroczu br. złoty umocnił się w stosunku do euro o **2,2 proc.**, co spowodowało, że import stał się bardziej opłacalny). Pomimo wyprzedzenia importowego względem eksportu nadal utrzymujemy nadwyżkę obrotów towarowych, która po I półroczu br. wyniosła 0,97 mld EUR.

W I półroczu br. szybciej zwiększyły się obroty z rynkami słabiej rozwiniętymi i rozwijającymi się (eksport wzrósł o **12,1 proc.**, import o **17,4 proc.**), niż obroty z krajami rozwiniętymi gospodarczo (eksport wzrósł o **7,8 proc.**, a import o **7,9 proc.**).

Eksport do UE zwiększył się o **7,3 proc.** (do **78,8 mld EUR**), w tym do Niemiec o **7,9 proc.**, Czech o **3,7 proc.**, Wielkiej Brytanii o **5,8 proc.**, Francji o **3,4 proc.**, Włoch o **9,3 proc.** oraz Niderlandów o **10,4 proc.**. Z kolei import z UE wzrósł o **6,7 proc.**, w tym z Niemiec o **7,3 proc.**

Dynamicznie w I półroczu br. zwiększały się obroty z pozostałymi krajami rozwiniętymi gospodarczo (spoza UE), tj. wywóz wzrósł o ok. **14 proc.** (do blisko **7 mld EUR**), a przywóz o ok. **19 proc.** (do prawie **7,3 mld EUR**). W przypadku eksportu nadal dynamicznie rosła sprzedaż do Stanów Zjednoczonych (wzrost o **26,7 proc.**), Szwajcarii (o prawie **14 proc.**), Australii (o **56,4 proc.**) oraz Republiki Południowej Afryki (o ok. **18 proc.**). W rezultacie ta grupa krajów jeszcze bardziej umocniła swoją pozycję w naszym łącznym eksporcie w I półroczu br. (udział zwiększył się o **0,4 pkt. proc.**, do **7,1 proc.**).

Wysoki wzrost został utrzymany w obrotach z WNP. Eksport do tej grupy krajów zwiększył się o ok. **24 proc.** (do **6 mld EUR**), w tym do Rosji o ok. **17 proc.**, na Ukrainę o ok. **43 proc.** oraz na Białoruś o ok. **8,5 proc.**. Zaowocowało to zwiększeniem udziału WNP w całkowitym polskim eksporcie o **0,8 pkt. proc.**, do **6,1 proc.**. Import z WNP wzrósł z kolei o blisko **30 proc.** (do prawie **8,4 mld EUR**), w tym z Rosji o ok. **28 proc.**

Niekorzystnie natomiast kształtowała się wymiana z pozostałymi rynkami słabiej rozwiniętymi (spoza WNP), gdzie eksport zwiększył się zaledwie o **3,9 proc.** (do niespełna **7,4 mld EUR**), a import aż o **13,7 proc.** (do ok. **23,9 mld EUR**). Za takie wyniki eksportu w szczególności odpowiadał wolny wzrost sprzedaży do Turcji (o **2,9 proc.**) oraz spadki eksportu m.in. do Arabii Saudyjskiej (o **3,4 proc.**), Indii (o **0,9 proc.**) oraz Zjednoczonych Emiratów Arabskich (o ok. **20 proc.**). Z drugiej strony, dynamicznie w I półroczu br. rósł eksport do Chin (o **19 proc.**), Serbii (o ok. **13 proc.**), Meksyku (o **22,7 proc.**) oraz Republiki Korei (o **21 proc.**).

W przekroju towarowym najszybciej rósł wywóz produktów metalurgicznych i mineralnych (o ponad **15 proc.** każdy). Szybciej niż przeciętnie rosła także sprzedaż wyrobów przemysłu chemicznego (o **9,7 proc.**), artykułów rolno-spożywczych (o **9,6 proc.**) oraz wyrobów przemysłu lekkiego (o **9,1 proc.**). Z kolei sprzedaż dominujących w naszych obrotach wyrobów elektromaszynowych zwiększyła się o **6,2 proc.**

Źródło: Ministerstwo Rozwoju

OCENA SYTUACJI W HANDLU ZAGRANICZNYM W I PÓŁROCZU 2017 ROKU

W 2017 r. globalna gospodarka nabrała delikatnego rozpędu co znalazło swoje odzwierciedlenie w wynikach polskich obrotów towarowych w I półroczu 2017 r. Według wstępnych danych GUS, w okresie styczeń-czerwiec 2017 r. polski eksport zwiększył się o **8,4% (r/r)**, do **99,1 mld EUR**, a import o **10,9%**, do prawie **98,2 mld EUR**. W kierunku wysokiego wzrostu importu, poza silnym popytem konsumpcyjnym, działał także czynnik kursowy (w I półroczu 2017 r. złoty umocnił się w stosunku do euro o 2,2%, co spowodowało, że import stał się bardziej opłacalny). Pomimo wyprzedzenia importowego względem eksportu nadal utrzymujemy nadwyżkę obrotów towarowych, która po I półroczu 2017 r. wyniosła 0,97 mld EUR. W I półroczu 2017 r. szybciej zwiększyły się obroty z rynkami słabiej rozwiniętymi i rozwijającymi się (eksport wzrósł o 12,1%, import o 17,4%), niż obroty z krajami rozwiniętymi gospodarczo (eksport wzrósł o 7,8%, a import o 7,9%). Eksport do UE zwiększył się o 7,3% (do 78,8 mld EUR), w tym do Niemiec o 7,9%, Czech o 3,7%, Wielkiej Brytanii o 5,8%, Francji o 3,4%, Włoch o 9,3% oraz Niderlandów o 10,4%. Z kolei import z UE wzrósł o 6,7%, w tym z Niemiec o 7,3%.

Dynamicznie w I półroczu 2017 r. zwiększały się obroty z pozostałymi krajami rozwiniętymi gospodarczo (spoza UE), tj. wywóz wzrósł o ok. 14% (do blisko 7 mld EUR), a przywóz o ok. 19% (do prawie 7,3 mld EUR). W przypadku eksportu nadal dynamicznie rosła sprzedaż do Stanów Zjednoczonych (o 26,7%), Szwajcarii (o prawie 14%), Australii (o 56,4%) oraz Republiki Południowej Afryki (o ok. 18%). W rezultacie ta grupa krajów jeszcze bardziej umocniła swoją pozycję w naszym łącznym eksporcie (udział zwiększył się o 0,4 pkt. proc., do 7,1%).

Wysoki wzrost został utrzymany w obrotach z WNP. Eksport do tej grupy krajów zwiększył się o ok. 24% (do 6 mld EUR), w tym do Rosji o ok. 17%, na Ukrainę o ok. 43% oraz na Białoruś o ok. 8,5%.

Zaowocowało to zwiększeniem udziału WNP w całkowitym polskim eksporcie o 0,8 pkt. proc., do 6,1%. Import z WNP wzrósł z kolei o blisko 30% (do prawie 8,4 mld EUR), w tym z Rosji o ok. 28%.

Na tym tle relatywnie niekorzystnie kształtowała się wymiana z pozostałymi rynkami słabiej rozwiniętymi (spoza WNP), gdzie eksport zwiększył się zaledwie o 3,9%, a import aż o 13,7%. Do tego wyniku przyczyniły się w szczególności wolny wzrost sprzedaży do Turcji (o 2,9%) oraz spadki eksportu m.in. do Arabii Saudyjskiej (o 3,4%), Indii (o 0,9%) oraz Zjednoczonych Emiratów Arabskich (o ok. 20%). Z drugiej jednak strony, dynamicznie w analizowanym okresie rósł eksport do Chin (o 19%), Serbii (o ok. 13%), Meksyku (o 22,7%) oraz Republiki Korei (o 21%).

W przekroju towarowym najszybciej rósł wywóz produktów metalurgicznych i mineralnych (o ponad 15% każdy). Szybciej niż przeciętnie rosła także sprzedaż wyrobów przemysłu chemicznego (o 9,7%), artykułów rolno-spożywczych (o 9,6%) oraz wyrobów przemysłu lekkiego (o 9,1%). Z kolei sprzedaż dominujących w naszych obrotach wyrobów elektromaszynowych zwiększyła się o 6,2%.

1. Koniunktura w gospodarce światowej i na głównych rynkach

W I półroczu 2017 r. koniunktura gospodarcza na świecie kształtowała się relatywnie korzystnie, co znalazło swoje odzwierciedlenie w wynikach PKB oraz nastrojach wśród przedsiębiorców w wielu gospodarkach. MFW jednocześnie podtrzymał swoje wcześniejsze projekcje dot. globalnego wzrostu PKB w skali roku (3,5%), z tym, że zmieniony został rozkład tego wzrostu. Z jednej strony dokonano korekty *in plus* prognozy wzrostu dla strefy euro, Japonii, Chin oraz krajów rozwijających się, z drugiej zaś zrewidowano w dół prognozy dla Stanów Zjednoczonych oraz Wielkiej Brytanii.

Dla USA korekta *in minus* wyniosła 0,2 pkt. proc., do 2,1% w 2017 r. MFW wycofał się z poprzednich założeń, że planowane przez administrację Donalda Trumpa działania mające pobudzić gospodarkę przyczynią się do jej wzrostu. Powodem tej zmiany było to, że do tej pory nie zostały ujawnione szczegóły tych planów. Z kolei gospodarka chińska ma się rozwijać w tempie 6,7% w 2017 r., czyli nieznacznie szybciej (o 0,1 pkt. proc.) niż prognozowano w kwietniu. Fundusz spodziewa się, że Chiny utrzymają wysoki poziom inwestycji publicznych.

Zdaniem analityków MFW, zagrożenia związane z globalną prognozą wzrostu wydają się zasadniczo zrównoważone w perspektywie krótkookresowej, jednakże nadal idą w dół w średnim okresie.

Z punktu widzenia naszych obrotów towarowych szczególnie ważna była widoczna w 2017 r. poprawa koniunktury gospodarczej krajów UE. Według szacunków Eurostatu w II kwartale 2017 r. PKB UE przyspieszył do wzrostu o 2,3% (r/r) wobec 2,1% w I kwartale.

Wzrost gospodarczy w strefie euro wyniósł w II kwartale 2017 r. 2,2% (r/r), czyli przyspieszył o 0,3 pkt. proc. w stosunku do I kwartału. W kierunku ożywienia koniunktury w eurolandzie działało wysokie tempo wzrostu PKB m.in. w Hiszpanii (3,1% r/r w II kw.), Niderlandów (3,8%) oraz Austrii (2,9%). Warto zaznaczyć, że wzrost gospodarczy odnotowano we wszystkich 19. krajach członkowskich.

Sytuacja gospodarcza największej gospodarki eurolandu, a jednocześnie naszego głównego partnera handlowego Niemiec, również kształtowała się korzystnie. Rosnące inwestycje, boom eksportowy i pozytywne nastroje konsumenckie zapewniły Niemcom dobry początek 2017 roku.

PKB w II kwartale wzrósł o 2,1% r/r, po wzroście o 1,9% w I kwartale. Tym samym niemiecka gospodarka rozwijała się szybciej niż np. francuska (1,8%) czy włoska (1,5%).

Poprawa koniunktury na rynkach unijnych zaowocowała znaczącym ożywieniem ich wymiany handlowej. W skali I półrocza 2017 r. eksport UE do reszty świata wzrósł o 9,6%, do 931,1 mld EUR (r/r), a import o 10,7%, do 928,7 mld EUR. Nadwyżka obrotów wyniosła 2,5 mld EUR wobec 11 mld EUR w I półroczu 2016 r. Szczególnie dobrą informacją dla polskich eksporterów było przyspieszenie importu Niemiec (dla którego Polska jest ważnym poddostawcą), tj. do wzrostu o 9,2% w skali I półrocza 2017 r., w tym z krajów unijnych o 7,5%. Z kolei niemiecki eksport zwiększył się o 6,1%, w tym do krajów UE o 5,5%.

Amerykańska gospodarka w drugim kwartale 2017 r. wzrosła o 2,6% 1 (kw./kw.) wobec 1,2% w I kwartale. Oznacza to ponad 2-krotne przyspieszenie, a to - jak podaje Departament Handlu USA - głównie za sprawą amerykańskiego biznesu i konsumpcji. Nie zmienia to jednak faktu, że wyniki za pierwsze półrocze przełożyły się również na wspomnianą wcześniej rewizję w dół prognozy wzrostu PKB USA przez MFW.

Po raz drugi w tym roku kwartalny odczyt PKB Chin przebił oczekiwania rynków. Chińska gospodarka wzrosła w II kwartale 2017 r. o 6,9% r/r, wobec konsensusu na poziomie 6,8% i 6,9-proc. wzrostu w I kwartale 2017 r. Takie solidne tempo wzrostu PKB wskazuje na odporność gospodarki Państwa Środka na zabiegi władz, które prowadzą działania ograniczające dostępność finansowania, by nie dopuścić do narastania baniek spekulacyjnych.

Na kształtowanie się polskich obrotów towarowych z zagranicą znaczący wpływ ma również sytuacja ekonomiczna Wspólnoty Niepodległych Państw, w tym szczególnie Rosji i Ukrainy. Wskaźniki publikowane w ostatnich miesiącach przez Federalną Służbę Statystyki Państwowej (Rosstat) były znacznie lepsze od tych szacowanych i prognozowanych jeszcze kilka miesięcy wcześniej.

Wyrażna poprawa danych statystycznych dotyczyła przede wszystkim PKB oraz produkcji przemysłowej. Aktualny kontekst polityczny w Rosji, w tym zbliżające się wybory prezydenckie, zaplanowane na wiosnę 2018 roku, powodują, że zdaniem Ośrodka Studiów Wschodnich im. Marka Karpia również statystyka jest wykorzystywana w polityce medialnej rosyjskich władz.

Aktualne prognozy Ośrodka Studiów Wschodnich wskazują, że jeśli w 2017 r. cena ropy wyniesie ok. 40 USD/bbl gospodarka rosyjska będzie się rozwijać w tempie ok. 0,5%, zaś przy cenie powyżej 50 USD/bbl wzrost powinien wynieść 1-2%. Dalsze prognozy mówią o długim okresie stagnacji lub wzroście na poziomie 1-2% PKB, co *de facto* oznacza pogłębianie dystansu między Rosją a światową czołówką. Wg prognoz rosyjskiego Ministerstwa

Rozwoju Gospodarczego osiągnięcie 2- proc. wzrostu gospodarczego w 2017 r. jest realne, zaś za scenariusz bazowy przyjęto wzrost na poziomie 1,5% w latach 2018-2019.

Według rosyjskich statystyk handlu zagranicznego w pierwszym półroczu 2017 r. całkowity eksport z Rosji wzrósł o 29,5%, do 166,2 mld USD, a import o 27,4%, do ok. 106,6 mld USD. W rezultacie odnotowano zwiększenie nadwyżki handlowej o prawie 15 mld USD, do ok. 60 mld USD.

Największymi partnerami Rosji były państwa UE (43,9% udziału w obrotach towarowych), w tym: Niemcy (8,5%), Niderlandy (7,7%), Włochy (4,2%) oraz Polska (2,8%). Z kolei państwa Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC) stanowiły ok. 30% rosyjskich obrotów, w tym Chiny (14,3%).

Na wyniki rosyjskiego handlu zagranicznego duży wpływ miał rynek surowców mineralnych, w szczególności cena ropy i gazu. Początek roku to stosunkowo wysokie ceny ropy w rezultacie deklaracji i pierwszych ruchów OPEC w kierunku skoordynowanego obniżenia wydobycia. Jednak niektóre kraje nie dostosowały się w pełni do zaleceń. Dodatkowo w USA zaczęło ponownie rosnąć wydobycie. W efekcie cena ropy w porównaniu do poziomu ze stycznia 2017 r. spadła o 14%, do ok. 45 USD/bbl w czerwcu 2017 r.

Z kolei wśród ważniejszych uwarunkowań wewnętrznych wymiany towarowej Polski z zagranicą w I półroczu 2017 r. należy wymienić m.in.:

1 Wstępny szacunek.

2 Wstępny szacunek National Bureau of Statistic of China.

- Relatywnie dobrą koniunkturę gospodarczą Polski. Zgodnie ze wstępnym szacunkiem GUS, nasza gospodarka w II kwartale rozwijała się w tempie 4,4% według danych wyrównanych sezonowo oraz 3,9% według danych niewyrównanych sezonowo (r/r). Był to jeden z lepszych wyników PKB wśród krajów unijnych.
- Poprawę koniunktury w przemyśle i budownictwie, czego odzwierciedleniem jest dalszy wzrost produkcji przemysłowej (w II kwartale 2017 r. o 4,2% r/r oraz produkcji budowlanomontażowej o 7,6%).
- Poprawę na rynku pracy - stopa bezrobocia w czerwcu wyniosła 7,1% i był to najniższy wynik w czerwcu od 26 lat.
- Poprawę nastrojów konsumenckich oraz nastrojów przedsiębiorców.

2. Obroty towarowe ogółem

W I półroczu 2017 r. notowano ożywienie naszych obrotów towarowych. Po 2,9-proc. wzroście eksportu i 2,1-proc. zwiększeniu importu w całym 2016 r., pierwsze 6 miesięcy 2017 r. przyniosło ich przyspieszenie do odpowiednio: 8,4% (99,1 mld EUR) oraz 10,9% (blisko 98,2 mld EUR).

Jednocześnie tempo wzrostu eksportu w I i II kwartale 2017 r. przewyższało wzrost PKB, z tym, że w II kwartale różnica między ich dynamiką była już zdecydowanie mniejsza. W efekcie wyprzedzenia importowego względem eksportu nadwyżka obrotów została zredukowana o prawie 2 mld EUR, do 0,97 mld EUR.

Nieznacznie niższą dynamikę obrotów odnotowano w wartościach wyrażonych w złotych, co wynikało z umocnienia naszej waluty wobec euro w omawianym okresie o 2,2%. W tym ujęciu eksport wzrósł o 7,3%, a import o 9,8%. Analogicznie jak w roku 2016 najwolniej rosły obroty wyrażone w dolarach. W rezultacie dalszego umocnienia dolara wobec złotego (o 0,9%), eksport w tej walucie wzrósł o 4,3%, a import o 6,8%.

Ponad 2-krotnie szybciej niż w roku 2016 wzrosła sprzedaż do krajów UE, tj. o 7,3%, do 78,8 mld EUR.

Wzrost eksportu odnotowano do większości z nich (poza Łotwą, Cyprzem i Maltą), w tym do 17. z nich był on szybszy niż średni dla UE. Wśród ważniejszych 3 krajów unijnych szczególnie szybko rósł wywóz do/na :

- **Włoch – o 9,3%, do ok. 5 mld EUR;**
- **Niderlandów – o 10,4%, do 4,4 mld EUR;**
- **Węgry – o 10,3%, do blisko 2,7 mld EUR;**
- **Słowację – o 8,9%, do 2,4 mld EUR;**
- **Austrii – o 14,5%, do 1,8 mld EUR;**
- **Danii – o 8,8%, do 1,8 mld EUR oraz**
- **Rumunii – o 14,6%, do blisko 1,8 mld EUR.**

Szybciej niż przeciętnie dla UE, wzrósł także eksport na rynek naszego głównego partnera handlowego, Niemiec oraz Belgii, tj. o 7,9% na każdy, do odpowiednio 26,9 mld EUR oraz 2,1 mld EUR. Z drugiej strony wolniej niż dla całej UE rosła sprzedaż do Czech (o 3,7%) oraz Wielkiej Brytanii (o 5,8%).

Nieznacznie wolniej niż eksport, rósł import z krajów unijnych, tj. o 6,7% (do 58,7 mld EUR). Wśród najważniejszych w przywozie ryków unijnych odnotowano:

- relatywnie szybki wzrost przywozu z Niemiec (o 7,3%), Czech (o 13,1%), Niderlandów (o 13,9%) oraz Belgii (o 11,4%);
- względnie wolny wzrost przywozu z Francji (o 4%) oraz
- spadek importu z Włoch (o 0,6%) i Wielkiej Brytanii (o 0,3%).

Nadwyżka obrotów z krajami unijnymi wyniosła 20,1 mld EUR i była wyższa niż przed rokiem o blisko 1,7 mld EUR. Poprawę salda odnotowano z 17. krajami unijnymi, w tym najwyższą z: Niemcami (o 0,47 mld EUR), Włochami (o 0,45 mld EUR), Wielką Brytanią (o 0,36 mld EUR), Słowacją (o 0,26 mld EUR), Austrią (o 0,18 mld EUR) oraz Rumunią (o 0,13 mld EUR). Pozwoliło to z nawiązką skompensować pogorszenie stanu zrównowżenia obrotów m.in. z: Czechami (o 0,2 mld EUR), Hiszpanią (o ok. 0,14 mld EUR) oraz Belgią (o 0,11 mld EUR).

W przekroju przedmiotowym w wymianie z UE najbardziej poprawiło się saldo w następujących pozycjach: *maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części* (o ponad 0,4 mld EUR), *tytoń i przetworzone namiastki z tytoniu* (o 0,36 mld EUR), *pojazdy oraz ich części i akcesoria* (o ponad 0,3 mld EUR), *statki powietrzne, kosmiczne i ich części* (o ponad 0,2 mld EUR) oraz *miedź i wyroby z miedzi* (o blisko 0,2 mld EUR).

Z nawiązką skompensowało to pogorszenie bilansu w obrotach: *żelazem, żeliwem i stalą* (o 0,23 mld EUR), *tłuszczami i olejami zwierzęcymi i roślinnymi* (o 0,18 mld EUR), *różnymi produktami chemicznymi* (o 0,15 mld EUR) oraz *produktami farmaceutycznymi* (o 0,1 mld EUR).

W pierwszej połowie 2017 r. nadal szybko rósł eksport do pozostałych rynków rozwiniętymi (spoza UE), tj. o 14,1%, do blisko 7 mld EUR. W głównej mierze wynikało to z dynamicznego wzrostu sprzedaży do:

- USA – o 26,7%, do 2,7 mld EUR. Szybko na ten rynek wzrastał wywóz: *maszyn i urządzeń mechanicznych oraz ich części* (o 40%), *maszyn i urządzeń elektrycznych oraz ich części* (o 20%), *mebli* (o 12,7%), *przyrządów i aparatury optycznej i fotograficznej, kinematograficznej, pomiarowej, medycznej oraz ich części i akcesoriów* (o ponad 50%).

- Szwajcarii – o ok. 14% (do blisko 1 mld EUR), w tym szczególnie *pojazdów oraz ich części i akcesoriów* (o ok. 25%), *perel, kamieni szlachetnych i półszlachetnych, metali szlachetnych, plateru, sztucznej biżuterii i monet* (o ok. 12%) oraz *wyrobów z żeliwa i stali* (o blisko 50%).

Import z całej grupy pozaunijnych rynków rozwiniętych wzrósł o 19,2%, do blisko 7,3 mld EUR.

To wyprzedzenie importowe względem eksportu przełożyło się na pogorszenie stanu zrównoważenia:

- notowana przed rokiem niewielka nadwyżka (w wysokości 23,6 mln EUR) została przekształcona w deficyt w wysokości ok. 280 mln EUR. Wśród krajów tej grupy najbardziej pogorszył się stan zrównoważenia wymiany z:

- Japonią, gdzie w rezultacie dynamicznego wzrostu importu (o ok. 25%, do 1,5 mld EUR) przy jednoczesnym spadku eksportu o 7,5% (do 0,25 mld EUR), deficyt wymiany pogłębił się o ponad 0,3 mld EUR, do 1,3 mld EUR;

- Norwegią, w obrotach z którą notowano znaczące ożywienie importu (wzrost o 30%, do 1,1 mld EUR) oraz niewielki wzrost eksportu (o 2,2%, do niespełna 1,2 mld EUR), co przełożyło się na zmniejszenie dodatniego salda obrotów o 0,23 mld EUR, do 0,07 mld EUR;

- Kanadą, z której import wzrósł aż o ponad 50%, do 0,27 mld EUR, a po stronie eksportu odnotowano stagnację, co zadecydowało o zmniejszeniu nadwyżki o 93 mln EUR, do ok. 435 mln EUR.

Powyższe niekorzystne zmiany zostały w pewnym stopniu złagodzone poprawą stanu zrównoważenia obrotów m.in. z:

- USA, z którymi w wyniku 2-krotnie szybszego wzrostu eksportu niż importu, deficyt został zredukowany o ok. 250 mln EUR, do ok. 115 mln EUR oraz

- Szwajcarią, w obrotach z którą spadek importu (o 2,4%), przy jednoczesnym szybkim wzroście eksportu przełożył się na zwiększenie dodatniego salda o prawie 140 mln EUR, do ok. 300 mln EUR.

I półrocze 2017 r. to także okres wyraźnego ożywienia wymiany towarowej z krajami słabiej rozwiniętymi i rozwijającymi się. W omawianym czasie eksport na te rynki zwiększył się o 12,1% (do 13,4 mld EUR), a import o 17,4% (do 32,2 mld EUR). Deficyt obrotów wyniósł blisko 18,9 mld EUR, czyli pogłębił się o 3,3 mld EUR w stosunku do analogicznego okresu 2016 r.

Za takie przyspieszenie obrotów z krajami słabiej rozwiniętymi odpowiadały rynki WNP, do których w I półroczu eksport zwiększył się aż o 24% (do 6 mld EUR), a import o ok. 29,5% (do prawie 8,4 mld EUR). W analizowanym okresie dynamicznie rosła wymiana z większością rynków tego ugrupowania, w tym z:

- Rosją, gdzie eksport zwiększył się o 16,9% (do 2,9 mld EUR), a import o 28,3% (do 6,4 mld EUR). Po stronie importu szczególnie szybko rósł przywóz produktów mineralnych (o ok. 40%), co wynikało ze wzrostu cen ropy naftowej w I półroczu 2017 r. (o 30%, do ponad 50 USD za baryłkę).

- Ukrainą, na rynek której w I półroczu 2017 r. wywóz wzrósł o ok. 43% (do prawie 2,1 mld EUR), a przywóz o 27% (do ok. 1 mld EUR).

- Białorusią, gdzie notowano ok. 8,5-proc. wzrost eksportu (do 655 mln EUR) oraz 16,7-proc. wzrost importu (do 446 mln EUR).

Dynamicznie rosnące obroty towarowe z krajami WNP zaowocowały zwiększeniem ich znaczenia w naszych obrotach – po stronie eksportu o 0,8 pkt. proc., do 6,1% oraz importu o 1,2 pkt. proc., do 8,5%. Rosji i Ukrainie daleko co prawda jeszcze do ich pozycji w naszych obrotach z 2013 r., kiedy to były odpowiednio 5. i 8. głównym odbiorcą naszych towarów, ale ich znaczenie stopniowo się zwiększa. Po 6 miesiącach 2017 r. do Rosji trafiło 2,9% całkowitego polskiego eksportu, czyli o 0,2 pkt. proc. więcej niż przed rokiem. Z kolei na Ukrainę wyeksportowano 2,1% wszystkich towarów z Polski, tj. o 0,5 pkt. proc. więcej niż w I półroczu 2016 r. Dało to Rosji 7., a Ukrainie 14. pozycję na liście naszych najważniejszych rynków eksportowych po 6 miesiącach 2017 r.

W I półroczu 2017 r. znowu znacząco pogłębiło się ujemne saldo obrotów towarowych z krajami WNP (o 0,73 mld EUR, do 2,3 mld EUR). Odpowiadało za to powiększenie deficytu z Rosją (o blisko 1 mld EUR, do 3,5 mld EUR), która jednocześnie znalazła się na 2. miejscu (za Chinami) na liście krajów z którymi notowaliśmy największe pogorszenie salda w I półroczu. Z drugiej strony w analizowanym okresie poprawił się stan zrównoważenia obrotów z Ukrainą (zwiększenie nadwyżki o blisko 0,4 mld EUR, do 1 mld EUR).

Pewne ożywienie nastąpiło także w obrotach z krajami słabiej rozwiniętymi spoza WNP. Po notowanym w 2016 r. spadku polskiego eksportu do tej grupy krajów (o 5,2%) oraz niewielkim wzroście importu (o 2,9%), w I półroczu 2017 r. sprzedaż na te rynki wzrosła o 3,9% (do blisko 7,4 mld EUR), a przywóz z nich zwiększył się aż o 13,7% (do 23,9 mld EUR).

W konsekwencji w I półroczu 2017 r. nastąpiło dalsze pogłębienie deficytu obrotów z tą grupą krajów:

- o 2,6 mld EUR (do 16,5 mld EUR), o czym w decydującej mierze zadecydowało pogorszenie bilansu wymiany z:

- Chinami, gdzie pomimo zdecydowanie szybszego wzrostu eksportu (o 19%) niż importu (o 11,5%), ujemne saldo pogłębiło się o 1 mld EUR, do blisko 10,5 mld EUR. Główną tego przyczyną jest niewspółmiernie wyższy, w ujęciu wartościowym, przywóz z tego rynku (blisko 12-krotnie) niż sprzedaż do niego. Polski import z Chin

zdominowany jest przez urządzenia mechaniczne i elektryczne i ich części i akcesoria, których przywóz w I półroczu 2017 r. zwiększył się o ok. 8%, do blisko 6,1 mld EUR (co stanowiło 53% całkowitego przywozu z Chin).

· Katar, w obrotach z którym odnotowano dynamiczny wzrost importu (ponad 6-krotny, do ok. 260 mln EUR) oraz jednoczesny spadek eksportu o ok. 5,5% (do ok. 32 mln EUR), co zadecydowało o pogłębieniu deficytu wymiany o ok. 220 mln EUR, do ok. 230 mln EUR.

· Arabią Saudyjską, gdzie eksport spadł o 3,4% (do ok. 285 mln EUR), a import wzrósł 2,3-krotnie (do 365 mln EUR), co w konsekwencji przełożyło się na przekształcenie notowanej przed rokiem nadwyżki na poziomie 133 mln EUR w deficyt ok. 82 mln EUR.

· Singapurem, gdzie w konsekwencji zdecydowanie głębszego spadku eksportu (o ponad 70%, do ok. 100 mln EUR) niż importu (o 24%, do 267 mln EUR), saldo obrotów pogorszyło się o ponad 170 mln EUR.

· Bangladeszem – pogłębienie deficytu o ponad 130 mln EUR, do 567 mln EUR.

· Tajwanem – zwiększenie deficytu o prawie 120 mln EUR, do ok. 565 mln EUR.

· Turcją – pogłębienie ujemnego salda o 105 mln EUR, do ok. 140 mln EUR.

W przekroju przedmiotowym największe pogłębienie deficytu z krajami słabiej rozwiniętymi spoza WNP notowano w obrotach: *urządzeniami mechanicznymi i elektrycznymi, ich częściami i akcesoriami* (o prawie 600 mln EUR), *paliwami mineralnymi* (o 366 mln EUR), *pojazdami i ich częściami i akcesoriami* (o ok. 330 mln EUR), *odzieżom i dodatkami odzieżowymi* (o ok. 225 mln EUR) oraz *statkami powietrznymi, kosmicznymi i ich częściami* (o ok. 115 mln EUR).

4. Zmiany obrotów w przekroju towarowym

W okresie styczeń-czerwiec 2017 roku ożywienie eksportu odnotowano w przypadku większości grup towarowych, w tym największe w przypadku:

- **produktów mineralnych** – o 15,6%, do ok. 2,7 mld EUR;

- **wyrobów metalurgicznych** – 15,2%, do ok. 9,9 mld EUR;

- **wyrobów przemysłu chemicznego** – o 9,7%, do ponad 14,2 mld EUR oraz

- **artykułów rolno-spożywczych** – o 9,6%, do ok. 12,8 mld EUR.

W pierwszym półroczu 2017 roku najszybsze tempo wzrostu odnotowano w obrotach produktami mineralnymi – po stronie eksportu o 15,6%, importu aż o 48,3%, co wynikało z bardzo niskiej bazy odniesienia (w konsekwencji znacznego spadku cen surowców w poprzednich latach).

Dominującą grupą w polskich obrotach handlowych tradycyjnie były **wyroby przemysłu elektromaszynowego**, które po pierwszych sześciu miesiącach 2017 r. stanowiły 40,4% polskiego eksportu ogółem oraz 37,6% importu. Przywóz towarów tej grupy wzrósł o 6,2%, do ponad 40 mld EUR, zaś wśród głównych pozycji najszybszy wzrost sprzedaży odnotowano w przypadku *maszyn i urządzeń mechanicznych oraz ich części* – o 9,7% (do ok. 12,9 mld EUR). Sprzedaż kolejnych pod względem wartościowym *pojazdów oraz ich części i akcesoriów* zwiększyła się o 9,3% (do ok. 12,5 mld EUR), a *maszyn i urządzeń elektrycznych oraz ich części i akcesoriów* o 1,7% (do ok. 10,5 mld EUR).

Z kolei import wyrobów tego przemysłu wzrósł o 4,9%, do ok. 36,9 mld EUR. Wyniki te przełożyły się na zwiększenie nadwyżki w obrotach tą grupą towarów o 0,6 mld EUR, do ok. 3,1 mld EUR.

W analizowanym okresie na drugim miejscu pod względem wielkości obrotów znalazły się **wyroby przemysłu chemicznego** (ponad 32 mld EUR). Stanowiły one odpowiednio 14,4% polskiego wywozu ogółem i 18,2% przywozu. W pierwszym półroczu 2017 r. eksport tej grupy towarów wzrósł o 9,7%, do ponad 14,2 mld EUR, zaś import wzrósł o 10,1%, do ok. 17,9 mld EUR. Wpłynęło to na nieznaczne zwiększenie deficytu w obrotach tymi wyrobami, do ok. 3,7 mld EUR.

Kolejną najważniejszą grupą w polskiej wymianie towarowej w okresie styczeń-czerwiec 2017 r. były **artykuły rolno-spożywcze** – stanowiące 12,9% polskiej sprzedaży i 9,4% całkowitego przywozu.

Eksport artykułów rolno-spożywczych wzrósł o 9,6%, do ok. 12,8 mld EUR, a import o 10,6%, do ok. 9,2 mld EUR. O ile odnotowano szybsze tempo wzrostu importu niż eksportu, to poziom nadwyżki w obrotach tymi towarami wzrósł o 0,2 mld EUR, do ok. 3,6 mld EUR. Największe dodatnie saldo zostało wygenerowane w handlu *mięsem i podrobami jadalnymi* (ok. 1,4 mld EUR), *tytoniem i przetworzonymi namiastkami tytoniu* (blisko 1 mld EUR) oraz *przetworami ze zbóż, mąki, skrobi lub mleka itp.* (ok. 0,7 mld EUR).

W ujęciu geograficznym w I półroczu 2017 r. najszybszy wzrost eksportu towarów rolno-spożywczych spośród naszych głównych partnerów handlowych, dotyczył USA (o 39%), Belgii (o 27%), Niderlandów (o 24%), Hiszpanii (o 18%), Włoch (o 13,2%) oraz Niemiec (o 13%), zaś spośród słabiej dotychczas wykorzystywanych i rozpoznanych rynków: Izraela, Hongkongu czy Wietnamu. Po trzech latach spadków, sprzedaż artykułów rolno-spożywczych wzrosła również na rynki WNP (o 10,2%), w tym do Rosji o 23,8% oraz na Ukrainę o 20,5%, przy czym należy uwzględnić tutaj stosunkowo niską bazę odniesienia z poprzednich lat. Powyższe wyniki w pewien sposób skompensowały spadek wywozu produktów żywnościowych na rynek czeski (o 19,3%), austriacki (o 9,9%) oraz słowacki (o 7,6%).

Szybsze niż przeciętne tempo wzrostu eksportu odnotowano w następujących głównych pozycjach:

- *tytoń i przetworzone namiastki tytoniu* (o 32,8%, do ponad 1,3 mld EUR);

- *produkty mleczarskie, jaja, miód naturalny* (o 32,8%, do ok. 1,1 mld EUR);

- *mięso i podroby jadalne* (o 10,2%, do ok. 2,2 mld EUR) oraz

- *przetwory ze zbóż, skrobi, mąki itd.* (o 9,7%, do ok. 1,1 mld EUR).

W tym czasie po stronie importu najszybciej rósł przywóz *zwierząt żywych* (o 22%, do ok. 0,4 mld EUR), *przetworów z mięsa ryb, skorupiaków itd.* (o 15,3%, do ok. 0,1 mld EUR), *warzyw* (o 12,1%, do ok. 0,5 mld EUR), a także *owoców i orzechów jadalnych* (o 12%, do ok. 0,6 mld EUR).

Na liście najważniejszych pozycji w polskim eksporcie (agregowanych na poziomie 4-cyfrowych kodów CN), gdzie wartość eksportu przekroczyła 1 mld EUR w I półroczu 2017 roku, najwyższy wzrost sprzedaży odnotowano w przypadku:

- silników turboodrzutowych itp. (CN 8411) – o 36,3%, do 1,2 mld EUR;
- cygar, cygaretek i papierosów (CN 2402) – o 33,2%, do ok. 1,2 mld EUR;
- konstrukcji i części konstrukcji z żeliwa i stali (CN7308) – o 16,6% do ponad 1 mld EUR;
- części i akcesoriów samochodowych (CN 8708) – o 14,5%, do ok. 5,7 mld EUR;
- mebli – o 4,9%, do ok. 4,8 mld EUR.

6. Projekcja obrotów towarowych na 2017 rok

Obecne relatywnie korzystne uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne polskiej wymiany towarowej oraz prognozy dot. ważnych z punktu widzenia naszych obrotów wskaźników/czynników pozwalają na względnie optymistyczną ocenę perspektyw wzrostu polskiego handlu zagranicznego w 2017 r. Jak przedstawiono w pierwszym rozdziale globalna gospodarka w pierwszych miesiącach 2017 r. nabrała delikatnego rozpędu. Pozwoliło to na utrzymanie lub w przypadku niektórych ośrodków analitycznych korektę *in plus* wcześniejszych prognoz światowego wzrostu gospodarczego. Zgodnie z najnowszymi (lipcowymi) projekcjami MFW, globalny PKB w całym 2017 r. zwiększy się o 3,5%, czyli o 0,3 pkt. proc. szybciej niż przed rokiem (stanowi to podtrzymanie wcześniejszych prognoz).

Poprawa koniunktury ma nastąpić zarówno w państwach rozwiniętych (do 2%), jak i rozwijających się (do 4,6%). Podobnego tempa wzrostu globalnej gospodarki w 2017 r. oczekują eksperci z OECD (na poziomie 3,5%), z tym że stanowi to korektę *in plus* o 0,2 pkt. proc. w stosunku do szacunków z marca.

W parze z ożywieniem gospodarki globalnej powinno iść przyspieszenie wymiany handlowej.

Analitycy MFW przewidują, że po bardzo słabym roku 2016, kiedy to wolumen handlu towarami i usługami wzrósł zaledwie o 2,3%, bieżący rok przyniesie jego przyspieszenie do 4% (stanowi to jednocześnie korektę *in plus* o 0,2 pkt. proc. w stosunku do szacunków z kwietnia 2017 r.). Jeszcze większego ożywienia spodziewają się eksperci OECD, wg których w 2017 r. światowy handel w ujęciu realnym wzrośnie o 4,6%, czyli blisko 2-krotnie szybciej niż w roku poprzednim.

Korzystniej niż jeszcze kilka miesięcy temu kształtują się perspektywy wzrostu gospodarczego dla krajów strefy euro i naszych głównych partnerów handlowych z UE (poza Wielką Brytanią). MFW szacuje, że kraje eurolandu przyspieszą w tym roku o 0,1 pkt. proc., do 1,9%. Stanowi to rewizję w górę o 0,2 pkt. proc. w stosunku do prognoz z kwietnia. MFW podwyższył prognozy PKB m.in. dla Niemiec (o 0,2 pkt. proc., do 1,8%), Francji (o 0,1 pkt. proc., do 1,5%), Włoch (o 0,5 pkt. proc., do 1,3%) oraz Hiszpanii (o 0,5 pkt. proc., do 3,1%).

Jednocześnie w roku 2017 powinno nastąpić ożywienie wymiany handlowej naszych unijnych partnerów handlowych. Zgodnie z szacunkami OECD, w 2017 r. wolumen eksportu towarów i usług Niemiec przyspieszy o 1,7 pkt. proc., do 4,2% (r/r), Wielkiej Brytanii o 0,1 pkt. proc., do 1,9%, Francji o 1,3 pkt. proc., do 2,5%, Włoch o 1,5 pkt. proc., do 4,1%, a Hiszpanii o 2,3 pkt. proc., do 6,7%. Przyspieszyć powinien także import, w tym niemiecki o 0,4 pkt. proc., do 4,1%, brytyjski o 1 pkt. proc., do 3,8%, francuski o 0,9 pkt. proc., do 4,4% oraz włoski o 1,6 pkt. proc., do 4,7%.

Pozytywne przełożenie na nasze wyniki handlowe powinna mieć także szacowana poprawa koniunktury gospodarczej krajów WNP. Eksperci z MFW przewidują, że państwa WNP w 2017 r. będą się rozwijać w tempie 1,7% (tj. o 1,3 pkt. proc. szybszym niż przed rokiem), w tym Rosja w tempie 1,4% (wobec recesji na poziomie 0,2% w 2016 r.).

Szacowany na rok 2017 wzrost cen ropy naftowej (o 21,2%, do 51,9 USD za baryłkę) powinien zaowocować poprawą sytuacji gospodarczej krajów eksporterów surowców i jednocześnie pobudzić ich aktywność handlową, w tym z Polską.

W kierunku wyższej dynamiki polskiego importu, poza wzrostem cen surowców, będzie działać także czynnik kursowy. Aprecjacja kursu złotego wobec głównej waluty rozliczeniowej w naszych transakcjach handlowych, euro (wg Komisji Europejskiej o ponad 2% w 2017 r.) powinna się bowiem przełożyć na większą opłacalność importu. Dodatkowo wzrost zapotrzebowania na importowane produkty będzie wzmocniony silną konsumpcją prywatną w Polsce (jakkolwiek jej dynamika nieznacznie spowolni w ostatnich miesiącach 2017 r.) oraz przyspieszeniem w inwestycjach.

Biorąc pod uwagę powyższe, jak również aktualne relatywnie dobre wyniki naszej gospodarki zasadne wydaje się utrzymanie pierwotnych prognoz wzrostu obrotów towarowych (wyrażonych w euro).

Zakłada się zatem:

- wzrost eksportu o 7,5%, do 198,7 mld EUR;
 - wzrost importu o 9%, do 197,2 mld EUR oraz
- utrzymanie dodatniego salda obrotów towarowych (na poziomie ok. 1,5 mld EUR).

Pierwsze siedem miesięcy br. to okres dynamicznie rosnących obrotów towarowych Polski. W tym czasie nasz eksport zwiększył się o 8,4%, do 114,6 mld EUR, a import o 11,1%, do 114 mld EUR.

Nadwyżka wyniosła ponad 0,6 mld EUR wobec 3,1 mld EUR przed rokiem. Zmniejszenie dodatniego salda obrotów w decydującej mierze było rezultatem pogłębienia deficytu wymiany: z rynkami słabiej

rozwiniętymi, spoza WNP, (biorąc pod uwagę strukturę geograficzną) oraz produktami mineralnymi (w ujęciu przedmiotowym).

Eksport do UE wzrósł o 7,5% (do ok. 91 mld EUR), w tym do Niemiec o 8,3%, Wielkiej Brytanii o 5%, Czech o 4%, Francji o 4,7% oraz Włoch o 9,7%. Wśród ważniejszych krajów unijnych dwucyfrowy wzrost wywozu odnotowano w eksporcie do Niderlandów (o 11,2%), na Słowację (o 10,4%) oraz do Austrii (o 14,7%) i Rumunii (o 13,7%). Wolniejszy wzrost importu z krajów UE (o 6,9%, 68,1 mld EUR) zaowocował zwiększeniem nadwyżki o 2 mld EUR, do 22,9 mld EUR.

Tendencja do dynamicznego wzrostu obrotów została utrzymana w przypadku pozaunijnych rynków rozwiniętych. Po 7 miesiącach br. eksport do tych krajów zwiększył się o 14,9% (do prawie 8,1 mld EUR), w tym do Stanów Zjednoczonych o 27,1%, Szwajcarii o 13,3%, Australii o 53% oraz RPA o 16,4%. Z kolei wywóz do Norwegii wzrósł o 1,6%. Jeszcze szybciej rósł w tym czasie przywóz z tej grupy krajów (o 21,9%, do 8,6 mld EUR), co przełożyło się na pogłębienie deficytu z 55 mln EUR w okresie styczeń-lipiec 2016 r. do blisko 560 mln EUR.

Kraje WNP nadal dynamicznie nadrobiły notowane w poprzednich latach spadki obrotów. Po 7 miesiącach br. eksport do tej grupy państw zwiększył się o 24,5% (do prawie 7,1 mld EUR), w tym do Rosji o 18,7%, na Ukrainę o 39,2% oraz na Białoruś o 7,5%. Jeszcze szybciej rósł w tym czasie import z krajów WNP, tj. o 28,6% (do 9,6 mld EUR), w tym z Rosji o 28,3%, do prawie 7,4 mld EUR. Przełożyło się to jednocześnie na pogłębienie deficytu z WNP o 747 mln EUR, do 2,5 mld EUR po 7 miesiącach br. Jak już wspomniano powyżej, niekorzystne zmiany stanu zrównoważenia obrotów odnotowano w obrotach z pozostałymi krajami rozwijającymi się i słabiej rozwiniętymi (spoza WNP). Było to konsekwencją dynamicznego wzrostu importu (o 13,4%, do blisko 27,7 mld EUR), przy jednoczesnym niewielkim wzroście eksportu (o 0,6%, do 8,5 mld EUR). W tej grupie państw najbardziej pogorszył się bilans obrotów z: Chinami (o blisko 1,2 mld EUR), Arabią Saudyjską (o ok. 225 mln EUR), Katarą (o 205 mln EUR), Singapurem (o ok. 180 mln EUR), Bangladeszem (o ok. 150 mln EUR) oraz Turcją (o ok. 135 mln EUR).

Biorąc pod uwagę strukturę przedmiotową naszych obrotów korzystne zmiany stanu zrównoważenia w okresie styczeń-lipiec br. odnotowano w obrotach wyrobami elektromaszynowymi (zwiększenie nadwyżki o 580 mln EUR, do prawie 3,5 mld EUR), oraz produktami rolno-spożywczymi i przemysłu drzewno-papierniczego – wzrost nadwyżki o prawie 0,2 mld EUR dla każdej z grup, do odpowiednio 4,1 mld EUR oraz 1,7 mld EUR. Częściowo złagodziło to: pokaźne pogłębienie deficytu wymiany produktami mineralnymi (o prawie 2,5 mld EUR, do 5,9 mld EUR), co było konsekwencją dynamicznego wzrostu ich importu (aż o 45%), w wyniku wzrostu cen ropy naftowej oraz zwiększenie ujemnego salda wymiany wyrobami chemicznymi (o ok. 550 mln EUR, do blisko 4,4 mld EUR).

Źródło: GUS; Departament Strategii Rozwoju MR